

»SLOVENE« velja
po pošti na vsi strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej . . . K 84.—
za pol leta K 42.—
za četrt leta K 21.—
za en mesec K 7.—
za inozemstvo celoletno K 95.—
Sobotna izdaja:
za celo leto K 15.—
za inozemstvo K 20.—

SLOVENE

Inserati:
Enostolpna petstirista (39 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat . . . po K 1-20
Pri naročilu nad 10 objav
popust.
Najmanjši oglaš . 8/8 mm K 4.—
Poslano:
Enostolpna petstirista K 3.—
Izhaja vsak dan izvenredni po-
nedeljek in dan po prazniku,
ob 5. uri jutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne
sprejemajo. Telefonski št. 50.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne bran.
Ljubljansko št. 650 za naročnino in št. 349 za oglaš,
avstr. in češ. o 24.797, ogr. 23.511, bosn.-her. 7563.

V razmišljanje.

Vprašanje notranje ureditve naše države ni le izredno važno, marveč tudi zelo težavno. Pomniti je treba, da je naša mlada država tvorba, ki je sicer nastala po enodušni volji celega naroda, ki pa je tisoč let živel razcepljen v različnih deželah, pod različnimi gospodariji in različnimi razmerami. Te zgodovinske realnosti dajo naši državi poseben značaj. Zato za notranjo ureditev take države ne morejo veljati stare formule, mrtve doktrine ali politična gesla. To vprašanje je namreč ravno vsled posebnosti naše države treba presojati stvarno in mirno, brez strasti in brez nerazumne naglice, ki mnogokdaj bolj ruši ko gradi. Rešiti bo treba to vprašanje na podlagi izkušenj ter na podlagi stvarnega in hladnega presojanja dejanskega položaja.

Pred nami leži načrt za notranjo uredbo države, ki so ga sestavili jugoslovanski emigranti na svojih sestankih v dneh 15., 18. in 22. marca v Parizu. Podali bomo le izvešček in dopolne spomenice in prav bo, da se vsa naša javnost peča s tem problemom in skuša presoditi, v koliko se v spomenici predloženi načrt z ozirom na naše obstoječe razmere sme, more in mora obistiniti.

Spomenico so sestavili sledeči jugoslovanski emigranti: Jovan Cvijić, dr. Ante Trumbić, dr. Josip Smolaka, Jov. Banjanin, dr. Dinko Trinašević, R. Lenac, Bogumil Vošnjak, dr. Ferdo Sisić, Veljko Petrović, Alb Bonetić, M. Savčić, M. Čingrija, dr. Gustav Gregorin, prof. Vasa Stajić, dr. Fran Barac, dr. Ivo del Giulio, Josip Ribarić, dr. Ivo Milić, Joakim Kunjašić.

Temeljne točke njihovega programa so: Država mora biti enotna, a ne zložena, kakor n. pr. Nemčija, Švica ali Amerika. Država imej enega vladarja, eno vrhovno državno vladno in en parlament kot zakonodajalno telo za vse vrste državnih poslov.

Uprava naj pa ne bo centralistiška, kakor je n. pr. Francoska, marveč mora v njej vladati upravna decentralizacija, po načelu samouprave. Vsa plemena naj bodo popolnoma enakopravna, brez nadvlade katerega plemena. V državi naj bodo zajamčene vse državljanske svoboščine, ki so temelj in obeležje prave demokracije. Za vse politične volitve mora veljati splošna, enaka in direktna volilna pravica.

Na podlagi teh temeljnih točk zahteva spomenica, da se država imenuje »Jugoslavija«, ker mora kot edinstvena imeti tudi

eno ime. Troimeni naslov znači zloženo, zvezno državo ter povečava razlike, ki bi jih radi zbrisali, daje povoda za rivalstvo med plemeni. Tri plemenska imena značijo razcepljenost v prošlosti, a novo enostavno ime bodočnost v edinstvu in enakopravnosti. To pa bi bila le politična označba, kakor n. pr. Britanija označuje državo Angležev in Škotov ter njihovih prekomorskih kolonij. Imena srbsko, hrvatsko, slovensko za narod, jezik itd. pa ostanejo ter se ne smejo s silo zatreti.

Kot pristaši edinstvene države so jugoslovanski emigranti nasprotniki federalizma, dualizma, trializma in vsakega separatizma, toda so za avtonomijo, ki jo zahtevajo za upravne dele naše edinstvene države.

Vlada bodi ena za celo državo in njene posle vodijo ministri za vse stroke državne uprave brez izjeme. V njihov delokrog naj spadajo vsi državni posli, ki izključujejo pristojnost samoupravnih enot, n. pr. skupni posli, vojni posli, carine, monopoli, pomorstvo, trgovina, pošta, brzojav, pravosodje itd. Kolikor se državnih poslov tiče splošnega interesa države kot celote, jih upravlja državna vlada. Kolikor pa so ti posli povezani na lokalne potrebe in kar bo po ustavi in zakonih posebej označeno, bo spadalo v področje samoupravnih enot.

Državni parlament sklepa zakone za celo državo in za vse panoge državne uprave, tudi za one, katerih izvrševanje je deloma prepuščeno samoupravnim enotam. Samoupravna predstavništva pa bodo državne zakone aplicirala na svoje ozemlje in njihove odločbe bodo imele obvezen značaj.

Država bodi razdeljena v samoupravne enote, katerih najmanjša bodi občina, največja pa oblast (pokrajina). Vmes je še lahko okraj ali okrožje. Meje oblastem (pokrajinam) določi ustavodajalna skupščina tako, da bo vsaka za se popolnoma geografsko-gospodarska celota, sposobna za življenje. Vsaka samoupravna enota ima od ljudstva izvoljeno predstavništvo, svojo upravo, ki jo izvoli neposredno ljudstvo ali predstavništvo ter uradnike, ki jih postavlja predstavništvo ali uprava.

V področje oblasti spadajo: vsi posli, ki se tičejo lokalnih potreb, katere ustava posebej določa, n. pr. socialno skrbstvo, zdravstvo, prosveta, poljedelstvo, prometna sredstva itd. O troških svoje avtonomne uprave pa odloča samostojno, kakor tudi v pokritju teh stroškov s samostojnimi

davki ter potrebnimi nakladami na državne davke — to vse v mejah dotičnih državnih zakonov. Oblast nadzira nižje samoupravne enote.

Da pa bo poleg lokalne samouprave varovano državno edinstvo, za to naj služijo nekatere garancije: Vladar ima neposredno pravico, imenovati načelnika oblastne uprave po tereno-predlogu predstavništva. Z vsako določbo oblastnega predstavništva, ki naj ima obvezen značaj kot zakon, je potrebna odobritev centralnega državnega organa, ki tudi pazi, da samoupravni organi ne prekorajajo svojega delokroga. Tak centralni organ bi mogel biti državni svet, ki naj bi sploh gledal, da se varuje edinstveni duh v državni upravi. Kompetentne spore naj rešuje posebno sodišče.

Spomenica se peča še z varstvom državljanov proti samovolji oblasti, s pravicami in dolžnostmi uradništva, s sodišči za tožbe državljanov glede kršitve zakonov, z neodvisnostjo sodstva, ki bo upravljano centralno.

Konečno predlaga spomenica, naj se sklene za volitve v konstituanto blok vseh onih elementov, ki se v glavnem zlagajo s tem načrtom. To pa zato, da se ublaži volilni boj za konstituanto.

Italijanski socialisti zoper italijanski im- perializem.

LDU. Reka, 16. marca. (P. P.) Vodstvo italijanske socialistične stranke je na svojem zborovanju v Milanu sprejelo po poročilu strankinega tajnika Lazzarija o mednarodnem položaju soglasno sledečo resolucijo:

»Po razpravi o narodnem in mednarodnem političnem položaju, spoznanem po raznih kombinacijah in uredbah, pripravljenih od pariške konference; po predvideni nesposobnosti meščanskega režima, dati narodnim vprašanjem pametno in pozitivno rešitev in ki radi tega ustvarja pod novimi oblikami novo nevarnost bodočih vojn, ki bodo stale proletarijat nove žrtve prostosti in svobode; protesta vodstvo proti nameravam aneksijam in disaneksijam in zahteva za vse narode, ki tvorijo predmet razporov in menjave gospodarja, pravico svobodne samoodločbe, proglašene po zimmerwaldski konfe-

renci, in se obrača posebno proti zahtevam italijanskega imperializma na severu in na vzhodu, na obali Male Azije in na Dvanajstih otokih in zahteva v imenu socialističnega proletarijata, naj narodi teh ozemelj svobodno izrazijo svojo voljo.

Odobrava prejšnje sklepe za proglašenje generalnega štrajka, ki je določen, da pribori italijanskemu ljudstvu temeljne predpogoje za razvoj njegove življenjske moči: demobilizacijo, svobodo, odpoklic čet iz Rusije in Libije, vsesplošno in popolno amnestijo političnih in vojaških obsojencev. Pripravilo bo generalni štrajk, ki bo proglašen, kakor hitro bo delo organizacije in spojitve proletarskih in socialističnih moči zagotovilo njegov splošni in popolni uspeh.

Trpljenje naših Bricev.

Komaj je vstalo tamkaj izza Nano-sa nam tako zaželjeno solnce zlate jugoslovanske svobode ter objelo s svojimi prvimi žarki tudi naša nekdanja tako lepo cvetoča in vesela Brda, že je zatonilo tam doli v beneški ravnini. Ni nam bilo dano, da bi vsaj svoja srca ogreli v tako prijetnih žarkih tega svobodnega solnca. Skrili so ga nam tam doli, kjer je svoboda fraza, prostost pa laž! In prihajali so k nam — ti tatovi našega solnca! z nasmehom na obrazu, z obljubami v svojih lažnjivih ustih. Naše ljudstvo jih ni maralo, poskrilo se je. Strah in gnjus je napolnil srca, svinčeno težak in dušljiv zrak je legel na naša prsa v zavesti: na novo smo zasluženi! Pač le začasno? Moj dobri Bog, ali mogoče za vedno?! Odgovorite nam vi, ki ne veste, kaj je helotstvo pod Italijo!

Prišel je k duhovniku podpolkovnik, ki je ukazal, da se morajo na duhovnikovo odgovornost na šestih pokopališčih očistiti grobovi laških vojakov v par dneh. Kje dobiti delavce in plačo zanje? Seveda povelja duhovnik ni mogel izvršiti, zato je dobil pa črno piko. Prebrskali so mu zato tudi celo stanovanje v nadi, da kaj sunljivega najdeja in ga odpeljejo v gorkejšo kraje. Ostal je doma, seveda zaznamovan: politicamente sospetto.

Ko so prišli Italijani, so takoj ukazali zapreti vse šole. Mladina je med tem podivjala, da se mora vsakemu smiliti. Sedaj so začeli otvarjati

LISTEK.

Evharistija — zedinjajoča vez narodov.

Misli ob obletnici ustanovitve zakramenta
Ljubozni.

»... Treba je nanovo poživiti transcendentno moč krščanstva, dokazati modernemu človeku, kako ga more le ona rešiti iz vse mizerije, ne pa podajati nekega plehkega tostranskega krščanstva, groziti pa, kar je pred vsem potrebno, kar edino in tožiti, govoriti o velikih reformah, o tem pa, kar je pred vsem potrebno, kar edino more dati luči in moči, le še toliko vedeti in znati, kakor dete, ki se zgubi na cesti in ve samo še povedati, kako je očetu ime...« Fr. W. Foerster, Christentum und Klassenkampf 1908, str. 15.

»... Evharistija je središče vsega socialnega delovanja, izvor vseh socialnih milosti... Zato v zvezi s pravo socialno organizacijo, prodira tudi češčenje evharistije z elementarno silo naprej...« Dr. J. Ev. Krek: Poročilo o II. slov. kat. shodu 1901, str. 213.

»... Kako malo je še znanost preiskala zgodovinski vpliv tega faktorja na razvoj človeštva. Sicer upoštevajo vse mogoče nagone: hlepenje po bogastvu, po časti, po moči, potrebo po hrani, dejavnosti in lagodnemu udobju, ljubezen in so-vraštvo, maščevanja in krvičelnost...

Toda verskih vplivov in zlasti še vplivov tega zakramenta znanstveniki nočejo priznati. Najraje ga kratkoma pripisujejo pataloškemu razpoloženju bolnih oseb. In vendar je vpliv tega zakramenta eden naj-silnejših faktorjev, tako pomemben, da presega pri globoko vernem ljudstvu vse druge vplive. Njegovi sledovi so živa realnost, njegova moč naravnost čudežna...« Zgodovinar-konvertit Albert von Ruville: Der Goldgrund der Weltgeschichte 1913, str. 96, 118.

»Zveza narodov.« — »Večen mir.« — Lepi, nad vse prikupljivi sta ti dve ideji. In ni jih bilo malo — zlasti v zadnjih dveh stoletjih — ki so si jih stavili kot življenjsko zadačo, da jih uresničijo. Zakaj imena kot so: abbé Charles de Saint Pierre, Noah Worcester, William Allen, grof Cellon, Cihur Burrit, Cobden, Duepétiaux, Bertha von Suttner in najsilnejši izmed mnogih drugih Wodrow Wilson so in ostanejo v tem oziru zapisana z zlatimi črkami v zgodovini človeštva.

Tudi ni bilo njih delo, kot se vedno bolj kaže, brez vsakega uspeha. Že se oklepajo teh idej zlasti po končani svetovni moriji ne le posamezniki, ampak cele družbe in društva. Že so se sklicale mnoge konference zlasti v mirovno palačo v Haag in sedaj v pariško palačo na Quai d'Orsey. Že govorijo državniki, da je neko višje pravo kot je pravo posameznih držav. Že je izdelan oficilen načrt: Zveze narodov... že se bliža dan, ko postanejo njegove določbe obligatne za ves svet.

Da! V kratkem — tako moremo spoznati iz dnevnega časopisja — bodo publicirane določbe, ki naj zagotovijo za vselej in za vse slučaje svetovni mir in narodi jih bodo vzradoščeni sprejeli. Vprašanje pa je, ali se bodo te določbe v dejanju tudi v resnici izvrševale.

Tu prihajajo bistrogledi pesimisti in nepesimisti, pa majojo z glavo in govorijo:

Težko. Je pač tako, da se svet ne da umiriti le s pomočjo katerega ustavnega ali diplomatskega papirja in na podlagi te in one razprave juristov in državnikov o različnih idejah in deželah. Zlasti se le pre-rado pokaže nasprotje med ideologijami modrijanov in raznimi zgodovinskimi realnostmi, nasprotje v razumevanju narodnostnih načel, nasprotje v razumevanju o naravi in pomembnosti političnih elementov in materialnih koristi. Zlasti se bo prej ali slej pri novoustvarjeni zvezi narodov pokazalo pomanjkanje kontrolne oblasti.

Da, materialni oziri, egoizem posameznikov in s tem dostikrat najvišjih državnih organizmov, to bo zopet in zopet vrglo narode iz miroljubnega ravnovesja. »Edino od velikih katastrof, revolucij in svetovno zgodovinskih dejanj ni pričakovati rešitev... Zakaj velik del socialne bede izvira iz človeškega značaja.« (Fr. W. Foerster, l. c.) Nobena socialna reforma ni mogoča brez etične reforme in nobena etična reforma brez čiste in žive religioznosti. (Narodni ekonom, protestant W. Roscher, Grundlagen der Nationalökonomie, 1894, str. 185 sl.) Vsi socialni sistemi — izvenredni krščanstvo — hira-jo na pomanjkanju resnične ljubezni (Emile

de Laveleye, Der Socialismus der Gegenwart 69).

Kdor bi torej hotel narode popolnoma umiriti, ta bi jih moral notranje pre-kvasiti, iztrgati bi jim moral iz srca ego-izem in nadomestiti ga z vso obsežno lju-beznijo. In tu ravno se pokaže pomen presv. Evharistije v pretekli in bodoči Zvezi narodov.

Že Gospod sam je označil ta zakra-ment z besedo in dejanjem takoj ob usta-novitvi kot simbol medsebojne ljubezni. Neposredno poprej, preden je postavil ta zakrament, je umil svojim učencem noge, kar naj bo simbol služeče ljubezni, nepo-sredno po postavitvi je pa odmolil veliko-duhovniško molitev, v kateri je vsaka be-seda odmev božje ljubezni do človeških src. Jedro tega odmeva so pa besede: »Sveti oče, ohrani jih v mojem imenu, da bodo eno, kakor sva midva... Ne prosim pa samo zanje, ampak tudi za tiste, ki bodo po njih besedi verovali vame, da bodo vsi eno... Slavo, ki si mi jo dal, sem dal njim, da so eno, kakor sva tudi midva eno: jaz v njih in ti v meni, ter so popolnoma eno.« (Jan. 17, 20—26.) Še poprej, takoj po ustanovitvi jih pa nagovoril: »Otročiči, le malo čas sem še pri vas. Novo zapoved vam dam, da se ljubite med seboj; kakor sem jaz vas ljubil, da se tako tudi vi lju-bite med seboj. Na tem naj spoznajo vas, da ste moji učenci, če boste imeli ljubezen med seboj.« (Jan. 13, 33—35.)

* Podrobneje glej o tem Dr. Aleš Ušeničnik: Sociologija, 1910, str. 528 in naslednje.

italijanske šole. Odzvalo se je le malo otrok, kljub temu so slavnostno otvorili šolo s sledečim nagovorom na otroke: Otroci! Danes se odpre v Brdih prva italijanska šola. Naši ste, saj ste odkupljeni z laško krvjo. Bili ste nekdanji Italijani, sedaj poslovenjeni. Brda so napojena z našo krvjo in da ste odrešeni, se morate zahvaliti našemu kralju. Zatorej zakličite: Eviva! Seveda je bilo vse tiho. Otroci, ki hodijo v šolo dobijo hrano, a italijanski vojaki se pritožujejo, da jim krajšajo porcije. Toda ne z mesom, ne z godbo jih ne bodo dobili: v slovensko šolo bodo hodili, v drugo ne, razun otrok par poturic.

Krivo za neuspeh pri svojih slavnostih pripisujejo Italijani slovenskim duhovnikom in učiteljem, katere preganjajo na vse mogoče načine. Ako jim pa ničesar ne morejo dokazati, jih hočejo oplašiti na sledeči način: »Vi duhovniki veste vse, če ste tudi doma; vi veste vse! Mi smo prišli semkaj, da vam pomagamo. Hočemo biti dobri. In dobri smo, dobri samo enkrat, ni smo dobri trikrat! Udatje se, saj ste itak naši. Italijani ste, zagotovim vas, ne samo vi, tudi Idrija bo naša.« Na ugovarjanje, da mirovna konferenca še ničesar ni določila, odgovarjajo: Ne mirovna konferenca, pet milijonov naših vojakov je to določilo. Poznamo Slovence (mislijo beneške Slovence), v vojski smo jih imeli, dobri so, ali vi duhovniki in učitelji jih škujete.

Tako mi trpijo za Jugoslavijo, vi pa delajte zanjo!

Jugoslovansko uprašanje na mirovni konferenci.

»Daily News« prinaša izpod peresa svojega pariškega dopisnika sledeče poročilo: »Težki oblaki se bodo zgoščili na političnem nebu, ako se blokada Nemčije ne dvigne, ki bi padla v isti kaos, v katerem se nahaja Rusija in bo povlekla za seboj pol Evrope. Kdo bo na večji škodi, ako Italija in Jugoslavija ostanejo nepopustljivi? Jaz mislim Italija in ako ne bodo imeli državniški dovolj moralne hrabrosti, mir ne bo zagotovljen. Soglasje med Anglijo, Francijo in Ameriko je močnejše nego kdaj prej. Italija je verovala, da se bo idealizem predsednika Wilsona razblinil pri prvi dotiki z evropsko stvarnostjo in je bila razočarana, ko je konferenca sprejela njegovo politiko. Zdaj poizkuša, da bi vstvarila zvezo s francoskimi reakcionarci, in rešila vprašanje Jadrana in Rena na podlagi tajnega dogovora. Dokler se Italija ne otrese te zablode, se ne bo dobro počutila v pariški atmosferi.«

Jugoslovanske zahteve.

Večina pariških listov poroča o spomenici, ki so jo izročili jugoslovanski delegati vsem delegacijam, ki sodelujejo na mirovni konferenci, kjer navajajo zahteve naroda SHS. V spomenici pravijo med drugim: »V inte-

Pa tudi ustanovne besede same: »To je moje telo, ki bo za vas dano. To je moja kri, ki bo za vas in za mnoge prelita...« in v teh besedah obsežna novozavezna daritev svete maše: »To delajte v moj spomin« bodi po intencijah Gospodovih vsem njegovim vernim simbol požrtvovalne ljubezni.

Zakrament ljubezni pa ni samo simbol medsebojne bratovske ljubezni (nauk, ki ga uči po Piju X. obsojeni modernizem!). Nel več je v njem. Ta zakrament je po namenih Gospodovih naravnost vir take ljubezni.

»Iščite najprej božjega kraljestva in vse drugo vam bo privrženo. To je izpreobrnite najprej svojo voljo in z njo uravnajte vse, kar je v vas odpadlo od Boga, zopet k praviri vsega življenja. Kjer živi tak duh, tam nastane iz vsega razpora interesov višji red: povsod zmagava caritas nad sebičnostjo, edinost nad samovoljo. Kristus križani je rešitev vseh težkoč, uči zopet Fr. W. Foerster (l. c.).

S tem Kristusom križanim — ki je rešitev vseh težkoč — pa pridemo v najožjo zvezo ravno po presv. evharistiji. Če imajo namreč vsi zakramenti namen na skrivnoststipolen način upodobiti v vernikih Kristusa (Gal. 4, 19), napolniti jih s Kristusom (Kol. 2, 10), v Kristusu jih včleniti (Ef. 4, 15), utrditi jih v Kristusu (2. Kor. 1, 21) tako trdno, da ostanejo oni v njem in On v njih (Jan. 6, 57) in sicer v življenju, v smrti in vstajenju (Rim. 6, 4—8), koliko bolj dosega ta namen šele presv. evharistija, o kateri pravi Gospod izrecno: »Kdor je moje meso in pije moje kri ostane v meni in jaz v njem.« (Jan. 6, 57.) Če kje se tu, gotovo izpolni beseda Kristusa: »Jaz sem trta, vi mladike...« (Jan. 15, 1.) (Dalje.)

resu splošnega miru je, da se zagotove normalni pogoji obstanka našega naroda v svojem delu Evrope; izvršiti se morejo edino z ustvarjenjem ujedinjene države, osnovane na principu narodnosti. Tej državi mora biti zagotovljen obstanek in ustvarjena možnost za njen duševni in gospodarski razvoj. To ne bo mogoče storiti, ako bodoče meje ne obsegajo vsega, kar pripada narodu SHS, ki si je sam izvojeval svojo neodvisnost.«

Londonski dogovor.

»Daily News« poroča iz Pariza, da se bo po besedah Tardieua razpravljalo o londonskem dogovoru na konferenci in da obstoji upanje, da se bodo vse težkoče premagale.

Reka.

»Newyork Herald« prinaša pod naslovom »Reka je naraven izhod s severnega dela Jugoslavije«, dopis dr. Stojana Lašiča. Tu pravi Lašič, da je belgrajska vlada predlagala predsedniku Wilsona kot razsodnega ne samo za Reko, ampak za celokupno zasedeno ozemlje. Pobija trditve, da je Reka po večini italijanska, ker slovanskega pokoljenja tudi oni, ki se prištevajo Italijanom, ne morejo utajiti. Ako bi Reka pripadala Italiji, bi bila Jugoslavija oropana svojega najglavnejšega pristanišča, a mesto bi moralo propagirati, ker bi zaledje bilo primorano iskati drugod izhoda. S posestvijsko Trsta in Reke hoče Italija monopolizirati vso jugoslovansko trgovino, ali vsaj izpodkopati gospodarsko življenje nove države. Italija bazira svojo zahtevo na tajni dogovor, ki ji daje jadransko obal; na tej živi med tem milijon Slovanov, a samo 300.000 Italijanov in to združenih v nekaj mestih. Jugoslavi nima nič proti temu, da bi ta mesta pripadala Italiji, a ne morejo dopustiti, da se jim odvzame ozemlje, ki je v zemljepisnem in v gospodarskem pogledu neobhodno potrebno za življenje nove države. Italija se mora zahvaliti za pomoč, ki jo je prejela od avstrijskih narodov.

Bolgarija in Italija.

»Lanterne« in »France Libre« poročajo iz Amsterdam, da objavljajo listi mnogobrojne članke v korist Italije in propagirajo idejo bolgarsko-italijanskega sporazuma. P. P.

H. Friškovec:

Vojaške preskrbovalnine.

III. Vojaško oskrbovanje v invalidnici.

Upravičenost do oskrbovanja v invalidnici. § 22. Moštvo, ki je upravičeno do rente, ima pravico do oskrbovanja v invalidnici, če je nepremožno, in:

- a) če ter dokler je navezano le na postrežbo drugih ljudi;
- b) če je popolnoma ohromelo (obnemoglo).

Navedene stopnje invalidnosti morajo biti določene od nadpregledne komisije; nepremočnost pa mora biti dokazana z uradnimi spričevali.

Kadar pogoji za oskrbovanje v invalidnici niso več dani, pohabljeni in obnemogli niso več upravičeni do nadaljnjega oskrbovanja v invalidnici.

§ 23. Moštvo, ki je upravičeno do oskrbovanja v invalidnici, mora biti nastanjeno v invalidnici sami.

Pristojbine. § 24. Pristojbine moštva, ki je oskrbovano v invalidnici, so določene po predpisih o pristojbinah.

Začetek in konec oskrbovanja v invalidnici. § 25. Oskrbovanje v invalidnici se začne s prvim dnevom v mesecu, ki sledi sprejetju in se konča z zadnjim dnevom v mesecu dopusta za iste.

Družinski prispevki. § 26. Oženjeno moštvo, ki in dokler uživa rento, ima pravico do družinskih prispevkov za ženo in lastne otroke.

Ženi pešca ali podčastnika, ki uživa polno rento, pritiče 180 K, in za vsakega otroka po 90 K letno.

Družini pešca ali podčastnika, ki uživa delno rento, pritiče le oni del polne rente izražen v stotinkah, ki odgovarja stopnji nesposobnosti do izvrševanja poklica glavarja družine.

Začetek, mirovanje in konec prejema družinskih prispevkov. § 27. Izplačevanje družinskih prispevkov se prične zajedno z izplačevanjem rente.

Miruje (se začasno prekine) za časa prebivanja v inozemstvu, ter konča popolnoma:

- a) z zopetnim nastopom voj. službe glavarja družine.
 - b) s smrtjo glavarja družine.
- deloma: a) oni del, ki odpade na ženo, z njeno smrtjo,

b) oni znesek, ki odpade na otroke, če so preskrbljeni ali z njihovo smrtjo.

§ 28. Družini invalida, ki je obsojen z zaporom v kaznilnici pritiče s prvim dnevom

v mesecu, ki sledi nastopu kazni, začasni prejem preskrbovalnin, določenih za vdove in sirote.

Posmrtna odpravnina.

Upravičenost. § 29. Svojci po moštvi, ki so uživali rento ali ki so bili oskrbovani v invalidnici, imajo po smrti istih pravico do posmrtna odpravnine, ne glede na to, imajo li pravico do druge postavne preskrbovalnine.

Višina. § 30. Posmrtna odpravnina znaša za vse pripadnike moštva brez izjeme enkrat za vselej 100 K.

Izplačevanje. § 31. Posmrtno odpravnino je izplačati vdovi; za slučaj, da so ostali samo obojestransko osiroteni otroci, postavno določenemu varuhu; po neoznjenih pa onim sorodnikom, ki morejo dokazati, da so skrbeli za pogreb moža.

Drugo poglavje.

Določbe za umobolne in bolne na padavici (božjastne).

Sprejem umobolnih in božjastnih v civilne bolnice. § 32. Umobolni in božjastni invalidi, ki ne morejo biti v zadostni oskrbi pri svojcih, so upravičeni do oskrbovanja v posebnih civilnih bolnicah (zavodih).

§ 33. Za umobolno ali božjastno moštvo, ki je v oskrbi v civilnih bolnicah (zavodih), plačuje vojaška uprava stroške, ki so določeni za najnižji razred.

§ 34. Za čas oskrbovanja v bolnici miruje dve tretjini (2/3) rente in ravnotoliko vojne doklade. Ostanek (1/3) pa je izplačevati upravičencem.

§ 35. Dokler je glavar družine v bolnici, t. j. dokler mu miruje izplačevanje dveh tretjin rente, pritiče njegovi družini preskrbovalnina kakor za vdove in sirote.

Tretje poglavje.

ZA VDOVE IN SIROTE PO MOŠTVU.

Način preskrbovalnine.

§ 36. I. Renta za vdove. II. Vzgojevalni prispevki za sirote.

I. Renta za vdove.

Upravičenost do rente. § 37. 1.) Pravico do rente za vdove imajo vdove po moštvi, ki je padlo ali umrlo (naravne smrti ali vsled samoumora) med aktivnim službovanjem.

2.) Pravico do rente za vdove imajo vdove po moštvi, ki je živelo ob času njihove smrti (samoumora) odkodnino za pohabljenost ali vojno doklado, ali ki je bilo oskrbovano v invalidnici, oziroma v v smislu § 32 v civilni bolnici (zavodu).

V tem slučaju je priznati rento za vdove tudi, če se je mož poročil že kot invalid.

3.) Če pritiče vdovi, katere mož je prestopil v smislu § 14 v civilno državno službo ali v službo, ki odgovarja isti, od civilne službe moža manjša preskrbovalnina, kakor vojaška, ali pa sploh nikakoršna (v smislu navedenega zakona), ima pravico do vojaške rente za vdove. V tem slučaju pa izplačuje vojaška uprava samo razliko med morebitno civilno preskrbovalnino in med od iste višjo vojaško rento.

4.) Če si je mož poškodoval zdravje v mirnem času brez lastne krivde v službi, v tesni zvezi z isto ali vsled posebnosti službe, kar pa ni bilo v zvezi z vnanjimi poškodbami, ima vdova po istem le tedaj pravico do rente, če je umrl mož najpozneje po preteku 5 let od dne izstopa iz zadnjega aktivnega vojaškega službovanja.

§ 38. Ženi moža, ki je pogrešan že več kakor 1 leto, se prizna do morebitne sodniške proglavitve moža za mrtvega renta za vdove provizorno.

Izplačevanje rente za vdove je ustaviti, če se dokaže, da pogrešani (ali že za mrtvega proglašeni) še živi.

Že izplačanih obrokov rente ni vračati.

Mednarodni pomenki o delavskih plačah.

Ze okoli leta 1840. je predlagal alžarski tovarnar Legraud mednarodne dogovore glede varstva delavcev. Drugi so razmišljali dalje; leta 1881. je švicarski zvezni svet vprašal diplomatičnim potom vse države, če so za posvetovanje o določilih za varstvo delavcev. Tudi zloglasni Viljem je sklical leta 1890. nekako konferenco v Berlin, kjer so se dosti posvetovali in izrazili marsikako željo, ne da bi bili sklenili kaj obveznega. Tudi poznejši pregovori niso imeli boljšega uspeha. Veliko več upanja na uresničenje delavskih zahtev imajo pa sedanja delavska zastopstva; pravijo, naj vsa tozadevna vprašanja reši mirovna konferenca v Parizu. Nemška socialistična vlada predlaga, naj se omeji zaposlenost otrok in mlajših delavcev sploh, ravnotako delo žensk in pa delo ponoči, vse države naj vpeljejo osemurni delavnik. Seveda pa ta osemurni delavnik ni tako lep, kakor si marsikdo misli, izdelki bodo gotovo dražji, in tudi delavec bo to čutil, saj jih bo moral on tudi kupiti. Zato hoče angleški delavski minister Barnes dobiti drug izhod, išče določitev naj-

manjšega števila ur od slučaja do slučaja. Nemci so proti temu, da bi se določila najmanjša plača, ki jo mora dobiti vsak, Anglija in Unija sta pa za to. Razumljivo; Anglija in Unija vidita v nizkih plačah drugih dežel neprijetno tekmovalstvo in bi ga radi odstranili z ugotovitvijo najnižjih mednarodnih plač. Zaenkrat pritiska Novi Jork na Anglijo, naj bi zvišala plače mornarjev, ki znašajo sedaj 330 do 350 kron na mesec — predvojna, vrednost — na plače ameriških mornarjev, ki znašajo 470 do 563 kron. Plovba in trgovina Unije bi potem z Anglijo tekmovali pod istimi pogoji. Ko bo enkrat to urejeno, si boste prizadevali obe državi z največjo vneto za mednarodno najnižjo plačo, zlasti z ozirom na rumene delavce, ki delajo posebno Uniji toliko sitnosti. A določitev najnižjih plač se bo vendar težko izvedla, ker so razlike le prevelike. Polzvedovanja pravijo, da dobi neizučeni pristaniški delavec v Uniji za osemurno delo nad 20 kron, v Angliji za deveturno okoli 10 kron, na Japonskem za deseturno pa niti tri krone. Barnes priporoča, naj se prideli mednarodnemu odseku za izvedbo zveze narodov še mednarodni odsek delavcev, ki naj vsa vprašanja, tičočna se delavstva, preštudira in poroča o tem mirovnemu kongresu. Mirovni kongres bi postavil o delavskem varstvu potrdil in jih izročil zvezi narodov, da pazi na pravilno izvedbo. V zvezi s temi angleškimi predlogi je zahteval mednarodni delavski kongres v Bernu 8. februarja nadzorstvo mednarodnih delavskovarstvenih določb po mednarodnem delavskem uradu, ki naj se opira na mednarodni delavski parlament in naj bo bistven del zveze narodov; njegova naloga bo tvorba mednarodnih postav in prirejanje mednarodnih kongresov. Vprašanje je, kaj bi mirovna konferenca rekla k tem predlogom, ali jih bo sprejela ali sprejela ali pa sploh ne sklepala o njih. — Tako piše Pavel Dehn.

Nemčija.

LDU. Berlin, 16. aprila. (DunKU.) Danes dopoldne se bo odločilo, če bo splošna stavka nameščencev ali ne. Odbori nameščencev zahtevajo takojšnjo dovolitev pravice do sodelovanja pri vodstvu podjetij in ako se te zahteve odklonijo, takojšnji vstop v stavko. Osrednje stavarstvo vodstvo naj bi po možnosti vzdrževalo promet v velikem Berlinu. Nameščenci plinar, vodovodov, elektrarn in bolnišnic so dobili navodilo, naj delajo tudi nadalje. Tudi nastavljeni preskrbovalci živil so dobili navodilo, naj ne prekinejo svoje delo.

LDU. Nauen, 16. aprila. (Brezžično.) V ruhrskem ozemlju se stavkujoči polagoma vračajo k delu, vendar pa znaša število stavkujočih še vedno skoro 140.000 delavcev.

LDU. Nauen, 16. aprila. (Brezžično.) V Düsseldorfu so bili hudi poulični boji, ki so pa med tem že nekoliko pojenjali. Komunisti so bili iz mesta Oberbilka, ki so ga imeli v svoji oblasti, pregnani. Splošna stavka še vedno traja.

LDU. Nauen, 16. aprila. (Brezžično.) Splošna stavka in protistavka meščanstva in uradnikov v Brunšviku še vedno trajata. Že teden dni ne izide v Brunšviku noben list, razen dnevnega poročila neodvisnih o stavarškem položaju.

LDU. Weimar, 16. aprila. (DunKU.) Glasom poročila z uradnega mesta je bilo danes mesto Magdeburg zasedeno. Na različnih točkah so bili hudi boji; obe stranki sta imeli mrtve in ranjene.

LDU. Berlin, 16. aprila. (ČTU.) Iz Bremena poročajo: Sklep, odgoditi generalno stavko, so zopet preklicali. Generalna stavka je pričela v vseh veleobratih, posebno v ladjedelnicah. Ker stavkajo pristaniški delavci, ne morejo izložiti živil iz ameriških parnikov.

Anarhija v Monakovem.

LDU. Berlin, 16. aprila. (DunKU.) Vestiki soglašajo, poročajo, da je položaj bavarske vlade prejkoslej resen. »Vossische Zeitung« javlja, da je minister Hoffmann z drugimi ministri neznanokam odpotoval.

LDU. Berlin, 16. aprila. (DunKU.) Zastopnik časopisja, ki je pred kratkim zapustil Monakovo, poroča, da vlada tamkaj popolna anarhija. Prodajalne živil in druge trgovine so zatvorjene. Splošna stavka je povsod izbruhnila. Dr. Lewin ima neprestano govore na razburjeno množico. Boj za glavni kolodvor in poslopja v sosesčini je zadnjo noč zopet izbruhnil. Špartakovci rekvirirajo živila po hišah.

LDU. Berlin, 16. aprila. (DunKU.) »Berliner Tageblatt« poroča iz Nürnberg: Monakovo je bilo včeraj od zgodnjega jutra dalje zopet v znamenju splošne stavke. Ponoči so v posameznih delih mesta streljali.

Iz Češke.

Češka narodna skupščina. LDU. Praga, 15. aprila. (ČTU.) Čehoslovaška narodna skupščina je obravna-

vala v današnji plenarni seji zakonski načrt, s katerim se dovoljuje prememba stavbnega načrta za Prago. Poročevalec pravi, da je v Pragi treba 1800 novih hiš. Načrt je bil sprejet v obeh branjih. — Dalje se je rešilo poročilo o vladnem zakonskem načrtu, s katerim se dovoljuje 9 milijonov kron za nujne stavbe v Pragi; s tem naj se odpomore brezdelju. Predlog je bil sprejet v obeh branjih. — Prihodnja seja se vrši v sredo. Na dnevnem redu je med drugim poročilo ustavnega odseka o preuredbi sedanje ustave.

Razna poročila.

Banat razdeljen med Srbe in Rumune.
LDU. Lyon, 16. aprila. (Brezlično.) »Temps« poroča, da je osrednja komisija za teritorialne probleme rešila vprašanje razdelitve Banata med Srbe in Rumune.

Francija in Nemška Avstrija.
LDU. Curih, 15. aprila. (ČTU.) Iz Milana poročajo: »Corriere della sera« se peča ponovno z razmerjem med Francijo in Nemško Avstrijo in pravi: Francoski izredni pooblaščenec na Dunaju Allizi je zatrjeval, da zavezniški nikdar ne bodo dovolili združenja Nemške Avstrije z Nemčijo, ker bi to pomenilo uničenje Nemške Avstrije. Prihod francoske trgovske komisije v svrhu vzpostavitve medsebojnih zvez kaže, da se daje Nemški Avstriji posebna prednost; med tem ko z Nemčijo obstoja še vojno stanje, sta ga Francija in Anglija v Nemški Avstriji odpravili. Tu gre za francoski manevar, da bi Nemško Avstrijo ločili od Nemčije.

Politične novice.

+ **Najboljši na svetu.** »Slov. narod« od 15. aprila je objavil spomenico nekaterih v Parizu bivajočih Jugoslovancev o ureditvi jugoslovanske države. Tisti izvešček je bil falzifikat, kakor je razvidno iz današnjega našega poročila, a ne gre na račun »Naroda« uredništva, marveč njegovega dopisnika; v tem zmislu moramo — po pojasnitih »Naroda« — svojo večerajšjo opombo popraviti. Ta potvorjena spomenica pa je bila »Narodu« povod, da je zapisal tole globokomno skromnost: »Kar se tiče časnikarske dostojnosti, se lahko »Slovenski Narod« ponosno meri z najboljšimi listi na svetu in če ni med njimi »Slovenca«, ne moremo mi nič zato.« — Z ozirom na to reklamo je pričakovati v »Narodu« originalne brzojavke iz Lucerna s pozivom, naj se uredništvo »Slov. naroda« preseli iz Knafeljeve ulice v »Timesovo« londonsko palačo.

+ **Novo poslopje narodnega predstavništva.** »Pravda« poroča, da je vlada odobrila načrt, da se nedovršena zgradba srbske narodne skupščine dovrši z največjo brzino in uredi za novi parlament.

+ **Amerika Franciji in Belgiji.** Amerika odstopi ves svoj material, ki ga ima v Evropi, Franciji in Belgiji.

+ **Plebiscit v spornem ozemlju.** K jugoslovanskemu predlogu, naj se v spornem ozemlju izvrši plebiscit, pripominja »Journal«, da ni nobenega upanja, da bi predlog uspel. Italija se temu naravnost protivi, a drugi nekdanji najboljši zagovorniki pravic narodov kažejo neko značilno brezbržnost za narodna vprašanja.

Slovinci napadajo Hrvate. »Hrvat« imenuje poročila, ki so jih tuptam prinesli razni slovenski listi o korupciji na Hrvatskem, napad na Hrvate. List pa sicer ne ugovarja trditvam, temveč samo pristavlja, naj na to odgovorijo tisti Hrvatje, ki sedijo skupno s Slovenci v istih klubih. — Nam pa se zdi, da bi bilo bolje prijeti za ušesa tiste koruptne elemente na Hrvatskem, ki izsesavajo lastno ljudstvo ter celo državo spravljajo s svojo korupcijo v nevarnost.

+ **Italijansko nasilstvo nad duhovnikom.** Poročajo nam, da so Lahi odpeljali v Trst g. Janeza Kalana ml., kaplana v Trnovem na Notranjskem, ker je svaril dekleta, naj ne hodijo na plesne, kakršne prirejajo Lahi. — Italijani hočejo z vso silo naše ljudstvo moralno izpriditi. Kdor se temu ustavlja — in to je dolžnost duhovnikova — ga zapro. Peklenško grda sredstva porabljajo Lahi, da bi nas zasuznjili. Maščevanje bo strašno!

Dnevne novice.

— **Zvišanje cen premogu.** Iz seje deželne vlade: Trboveljska premogovna družba je pred kratkim izdatno zvišala plače svojemu delavstvu in mu priznala še druge udobnosti. Da bo mogla zmagovati ogromna iz tega ji vzrastla bremena, je primorana zvišati cene in sicer za 1 vagon (10 ton) debelega premoga od 882 K na 1114 K in drobnega premoga od 792 K na 1024 K. Vladi si pridržuje eventualno zopetno redukcijo cen za slučaj, če se izkaže, da so z ozirom na večjo produkcijo postali manjši produkcijski stroški.

— **Imenovanja.** Za predsednika višjega šolskega sveta je imenovan profesor

Franc Vadjal, za njegovega namestnika višji šolski nadzornik dr. Ivan Grafenauer. — Namestniški koncipist dr. Fran Svetek se sprejme v državno službo, imenuje se za okrajnega komisarja in prideli v službovanje poverjeništvu za notranje zadeve. — Policijski oficijal Franc Logar v Celju se pomakne v IX. činovni razred. — Cestna mojstra Franc Jecel v Logatcu in Rektorik Emil v Mariboru ter Josip Pleterske, rečni mojster v Dolskem, se uvrstijo v kategorijo poduradnikov s spregledom poduradniškega izpita.

— **Ribnica.** Slov. katol. izobraževalno društvo priredi v društveni dvorani 21. aprila 1919 ob pol 4. popoldne narodno igro »Revček Andrejček«. Vstopnice prodaja trgovec Jos Rigler.

— **O železniški nesreči pri Sevnici** poročajo: Preiskava po kontrolorju južne železnice je dognala, da je med postajama Loko in Sevnico nastala močna eksplozija vsled vnetja smodnika. V vagonu, v katerem je nastal ogenj, so našli torbo z dvema škatljama, v katerih je bil smodnik kakor so dognali. Smodnik je hotela neka ženska, katere identičnost pa še niso dognali, vtihotapiti na Hrvatsko. Bržkone je padla na zavoj iskra iz lokomotive in vnela smodnik, ki se je pa morebiti tudi sam vnel. Žena, ki je imela smodnik, je vsled poka skočila v groznen strahu iz vlaka ter so jo pozneje našli mrtvo. Eksplozija je v popolni temi grozno vplivala na živce potnikov in lahko si je tudi predstavljati učinek plamenov. Da je eksplozijo povzročil smodnik, sklepajo tudi iz računa tvrdega Kaisera v Ljubljani, ki je bil priložen omenjenim zavojem in ki so ga pozneje našli. Vagon, v katerem je nastal ogenj, je bil pač močno poškodovan, vendar pa ne tako kakor so pripovedovali potniki. Razen tega se ni vnel noben drug vagon. Vlak je peljal po eksploziji še nekoliko po progi ter se je ustavil že po 4 km za Sevnico, torej po 1 km vožnje, ko je nastala prva eksplozija. Ena lokomotiva se je takoj peljala nazaj, toda razen omenjene mrtve žene so našli samo 4 potnike, ki so pa vsi lahko sami šli. Najhujše poškodovani si je pri skoku iz vlaka zlomil roko. Vseh skupaj je bilo 30 oseb več ali manj ranjenih. Od teh jih je 12 v bolnišnici v Brezicah, od katerih je umrl samo eden iz Krškega. Mnogi ranjeni so se odstranili, ne da bi se kaj vedelo o njih. Napol zgoreli vagon je v Sevnici, kjer je tudi prtljaga potnikov, ki so jo v splošni zmešnjavi pustili na mestu. Vseh žrtev je torej: 2 mrtva in 29 ranjenih.

— **Gledališka kriza v Zagrebu.** Kakor znano, je gledališka organizacija v Zagrebu zahtevala od bana odstop opernega ravnatelja Albinija. Vlada je sedaj odgovorila ter pravi v odgovoru, da nima povoda nastopiti proti ravnatelju Srečku Albiniju, vsled česar ne more ugoditi zahtevi gledališke organizacije, kakor tudi ne prošnji ravnatelja Albinija, naj se uvede proti njemu disciplinarna preiskava. Ravnatelj Albinij je takoj nastopil zopet svojo službo, obenem pa zaprosil za dopust do konca sezone z ozirom na to, da kmalu poteče njegova pogodba. O tej prošnji pa bo hrvatska vlada sklenala še posebej.

— **Sleparije v ministrstvu za kmetijstvo.** Listi poročajo iz Novega Sada, da so v ministrstvu za kmetijstvo, odsek za Baranjo, Bačko in Banat, prišli na sled ponarejanju javnih dokumentov in izvoznih dovoljenj. Zaprli so več oseb.

— **Zračna policija.** Angleški listi poročajo, da bodo na Angleškem prideli policiji nekaj aviatikov, ki so se med vojsko najbolj izkazali. Njihova naloga bo, da bodo nadzirali zrakoplovce, ki so preleteli od policije dovoljenja za polete. Skrbno bodo pazili, da se bodo vsakdo držal predpisane poti in da ne bo mogoče ogledoval ladjedelnice itd. Oboroženi bodo s strojnimi puškami.

Ljubljanske novice.

Ij **Nočnim častilcem presv.** Rešnjega Telesa v ljudno naznanjamo, da se bo molilo presv. Rešnje Telo danes v noči velikega četrtka na veliki petek.

Ij **Franko - slovenska organizacija** naznanja, da odpade vsled velikonočnih počitnic ves poduk in tudi večerni sestanki od četrtka, 17. t. m. zjutraj do četrtka, 24. t. m. zjutraj. — Od 24. aprila dalje in ves poletni čas se vrše konverzacijske vaje le štirikrat na teden, to je ob torkih, sredah, petkih in sobotah od pol devete do desete ure zv.

Ij **Demonstracije v gledališču.** Na ljubljanskem odru se že dalje časa igra neka pantomina »Ugrabljen Evelina«, ki jo je sestavil neznan češki mladenič in prevedel g. Govekar. Igra je atentat na ljudsko pamet, na najskromnejše pojme o umetnosti in na vsako nrvnost. Dokež visoke naše srčne kulture je, da se je ta bedarija uprizorila ravno za veliki teden. Sinoči so se v slov. dramskem gledališču priredile zelo razumljive in upravičene demonstracije proti tej igri, a hkrati tudi protidemonstracije zanjo. Kakor so bili demonstranti priprav-

ljeni s piščalkami, tako so bili protidemonstranti ob vhodih v parter in balkon pripravljeni s pestmi. Kakor so bili demonstranti slabo organizirani, tako so bili protidemonstranti dobro izveščani. Pred gledališčem so se dajale vstopnice, vloge so bile smotno razdeljene, in ko so se zaslili prvi žvižgi, so se začele tudi protidemonstracije. V gledališču je nastal vrišč, prepri in pretep na balkonu, v parterju in v ložah; iz orkestra so se razlegali divje grozotni udarci po velikem bobnu. Med demonstracijami so igralci priredili igralni Eveline ovacije z darovi in rožami. Nemir je trajal več kot deset minut in zastonj je moral past. Med tem časom se je posrečilo protidemonstrantom vreči nasprotnike te neumne igre iz poslopja in po daljši pavzi se je predstava nadaljevala. — Demonstracija je bila naperjena proti tisti struji v narodnem gledališču, ki skuša zopet napraviti iz tega prosvetnega zavoda nekdanji kino. Skrajni čas je, da se razmere v gledališču razčistijo. Gledališče naj bo zavod za prosveto, ali naj se odloči za cirkus. Dokler pa bo pod imenom umetnosti zavod za pospeševanje neumnosti in surovosti, bo treba z njim kot takim ravnati.

Ij **Sovražnik čiste umetnosti.** Med hrupom in vriščem pri večerajšnji predstavi je ga. Lajovičeva, ki se je nahajala s svojim soprogom v parterni loži, sprožila glasno svojo nevoljo nad Evelino. Kmalu nato je udrla v njeno ložo nekaj dijakov, ki so jo pozvali, naj zapusti gledališče. Ob protestu nekaterih gospodov iz sosednje lože in g. Lajoviča samega, so se mladiči odstranili in poslali v ložo tajnika dramskega gledališča Daneša, ki je pozval g. Lajoviča in soproga, naj zapustita gledališče, češ, da je gospa s klicem »Doli z Evelino« izzivala dijaštvo. Ker je g. Daneš baje pooblaščen skrbeti v gledališču za red in mir, se je moral g. Lajović s soprogo odstraniti in zapustiti hram umetnosti.

Ij **Ugrabljen Evelina.** Prejeli smo te le dopis: Slavno uredništvo! Z ozirom na poročilo o »Ugrabljeni Evelini« v »Slovenca« z dne 15. t. m., izvolite ugotoviti, da je prišla ta pantomima na oder brez vednosti gledališkega sveta. — V Ljubljani, 16. aprila 1919.

— Za gledališki svet: A. Funtak.

Ij **Gledališki svet.** Člani gledališkega sveta se vabijo na sejo, ki bo v petek, dne 18. aprila, ob petih popoldne v pisarni Matice Slovenske.

Nainovejše.

JUGOSLOVANSKA AKADEMIČNA OMLADINA ZA NEOKRNJENO JUGOSLAVIJO.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)
m Zagreb, 16. aprila. Vsa akademska omladina kraljevstva SHS se obrača na vse napredne države sveta s pozivom, v katerem se protestira, da hočejo zavezniški diplomati na podlagi londonskega dogovora odtrgati od skupne domovine posamezne dele naših pokrajin, da jih podjarmi kraljevina Italija. V tem pozivu na pravičnost kulturne sveta se opisuje revolucionarno delovanje jugoslovanske omladine v bivši Avstro-Ogrski ter zasluge Srbije za naše osvobodjenje. V spomenici se protestira proti tendencam na mirovni konferenci, da se odtrga Jugoslaviji njene pokrajine, kakor tudi proti temu, da v odboru desetih odločijo o jugoslovanskem-italijanskem sporu tudi italijanski diplomati. Na koncu svoje spomenice zahteva jugoslovanska omladina, naj se izvedejo v polnem obsegu Wilsonova načela.

VPRAŠANJE REKE.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)
Zagreb, 16. aprila. Iz Pariza poročajo iz krogov naše delegacije, da se bo naše vprašanje rešilo še ta teden. Položaj se menja vsaki dan. Izgleda, da zahteva Wilson formalen pomprois. Javno mnenje je nezadovoljno s potekom konference, ki jo tudi časopisi ostro kritizirajo. Ententa izgublja vedno bolj na svojem prestižu. Dne 7. t. m. je nastal oster spor med Clemenceau-jem in Wilsonom. Clemenceau je zagrozil z demisijo, Wilson pa je izjavil, da bo zapustil konferenco in Evropo, ako ne sprejmejo njegovih 14 točk. Položaj je akuten in more priti do krize. Kar se tiče teritorialnih vprašanj, je naš problem najtežji. Ameriški krogi se zavzemajo za to, da bi se naša meja potegnile od Raše proti severu. S tem bi se rešila Reka za nas. Po tem načrtu bi bila rešena tudi Dalmacija, odpadli bi le nekateri otoki. S tem ameriškim načrtom pa Italijani niso zadovoljni.

ZELEZNIŠKO MINISTRSTVO.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)
Belgrad, 16. aprila. Nekateri listi so prinesli vest, da je železniško ministrstvo prevzel minister za pošto dr. Lukinić, ker je železniški minister Vulović demisioniral. Ta vest ni istinita, ker je dr. Lukinić prevzel vodstvo železniškega ministrstva le začasno, ker je minister Vulović odpohtoval za mesec dni v Pariz.

SOCIALISTIČNI KONGRES.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)
m Belgrad, 16. aprila. Ker je socialistični kongres v Brodu prepovedan, nameravajo sklicatelji kongresa sklicati socialistično zborovanje v Belgrad.

SRBSKI RADIKALCI V BOSNI.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)
m Sarajevo, 16. aprila. Dr. Sokšić sklicuje sestanek politikov okoli »Srbske Riječi«. Pozneje bi se sklicala velika skupščina Srbov iz Bosne, ki naj bi osnovala temelje srbski radikalni stranki v Bosni.

TUJI ELEMENTI.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)
m Zagreb, 16. aprila. Vsak dan se pojavlja vedno več tujcev, ki trgujejo pri nas in kupujejo živila. Zagreb preplavljajo razni židovski elementi, ki si dovoljujejo razne nesramnosti. Ali je pri nas res vse dovoljeno našim neprijateljem? Nekateri krogi zahtevajo, naj oblasti odrede, da se vsak nepoklicani in neljubi tujec izžene tekom 24 ur preko meje.

PRIJATELJ NAŠIH SOVRAZNIKOV.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)
m Zagreb, 16. aprila. Znani trgovec Weissler, ki je svojčas izjavil, da Nemci in Mažari niso naši sovražniki in ki je bil nedavno izpuščen iz zapora, se nahaja sedaj zopet v zaporu.

POVRATEK RUSKIH UJETNIKOV V DOMOVINO.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)
m Zagreb, 16. aprila. Kakor javljajo iz Požege, se odpošljejo na ukaz srbskega vojnega poveljstva takoj v domovino vsi ruski vojni ujetniki, ki so doslej služili pri raznih posestnikih kot posli.

POVRAČILO POŠTNIH POSILJATEV.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)
Zagreb, 16. aprila. Pri prevratu so se izgubile na poštah številne poštne pošiljke. Minister za pošto je izdal sedaj naredbu, da se morajo uvesti preiskave zaradi izgubljenih pošiljatev in da se mora lastnikom, ki se primerno legitimirajo, izplačati odškodnina.

ZAKAJ NI SLADKORJA.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)
m Belgrad, 16. aprila. Preiskava, ki se je vodila proti sladkornim tovarnam v Vojvodini, je zaključena. Ugotovilo se je, da se je pokvarilo v teh sladkornih tovarnah 12.000 vagonov sladkorne pese, ki se sedaj ne more več uporabiti za izdelovanje sladkorja. Vzrok temu je dejstvo, da se sladkornim tovarnam niso stavile pravčasno na razpolago zadostne množine premoga za obratovanje.

STAVKA V TOVARNI ZA CIKORIJO.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)
m Zagreb, 16. aprila. Včeraj se je končala stavka v Franckovi tovarni kavnega nadomestka, ker je ravnateljstvo tvornice v glavnem ugodilo zahtevam delavcev in se je dosegel sporazum.

SVOBODNA TRGOVINA POD DRŽAVNIM NADZORSTVOM.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)
m Belgrad, 16. aprila. Naredba ministrstva za prehrano določa, da se svobodna trgovina postavlja pod državno nadzorstvo. Izdajanje izkaznic iz enega kraja v drugega v isti pokrajini je poverjeno poverjeniku za socialno skrb v isti pokrajini. Naredba stopi v veljavo z razglasitvijo v »Službenih novinah«.

IZVOZ V INOZEMSTVO.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)
m Belgrad, 16. aprila. Centralna uprava za trgovinski promet v inozemstvu je pričela z delom, ker je ministrstvo sklenilo tozadevne dogovore z Nemško Avstrijo in Čehoslovaško. Trgovci, ki hočejo izvažati v inozemstvo preko demarkacijske črte, se morajo obrniti na centralno upravo, ki jim bo izdala potrebne izkaznice.

PONAREJANJE IZVOZNIC.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)
m Novi Sad, 16. aprila. Preiskava, ki se je izvedla na odredbo ministrstva v odseku za prehrano zaradi ponarejanja izvoznice, se je končala s tem, da so zaprli tajnika trgovinske zbornice Dušana Sekulića.

ZA POLJEDELSTVO.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)
m Belgrad, 16. aprila. Državni odsek za varstvo dece potrebuje nekoliko kmetijskih strokovnjakov za poljedelstvo, živinorejo in pridelovanje vina, ki bi poučevali v teh strokah mladino na posestvih Fruškogorskih manastirov. Plače se bodo določile z ozirom na predložena pričevala in dosedanje prakso. Poleg plače bi dobivali ti učitelji tudi stanovanje in hrano v manastirih. Prosilci naj vložijo prošnje s priloženimi pričevali o študijah in dosedanjem službovanju odseku za varstvo dece.

ZA VARSTVO DECE.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)
m Belgrad, 16. aprila. Državni odbor za preskrbo sirot kot organ za varstvo dece je ustanovljen in je začel svoje delo. Njegov delokrog se razteza na Belgrad, Zemun in okolico.

Aprovizacija.

a Meso na rdeče izkaznice B bo delila mestna aprovizacija v petek, dne 18. aprila in v soboto, dne 19. aprila v cerkvi sv. Jožefa. Določeno je tale red: popoldne od 2. do pol 3. štev. 1 do 200, od pol 3. do 3. štev. 201 do 400, od 3. do pol 4. štev. 401 do 600, od pol 4. do 4. štev. 601 do 800, od 4. do pol 5. štev. 801 do 1000, od pol 5. do 5. štev. 1001 do 1200, od 5. do pol 6. štev. 1201 do 1400, od pol 6. do 6. štev. 1401 do 1600. V soboto, dne 19. aprila popoldne od 7. do pol 8. štev. 1601 do 1800, od pol 8. do 8. štev. 1801 do 2000, od 8. do pol 9. štev. 2001 do 2200, od pol 9. do 9. štev. 2201 do 2400, od 9. do pol 10. štev. 2401 do konca. Stranka dobi za vsako osebo po 15 dkg mesa.

Gospodarske novice.

g Koruzo za seme za zeleno krmo oddaja Žitni zavod v Ljubljani. Naročiti jo morejo le županstva in kmetijske korporacije. Oddajali se bodo celi vagoni. Koruza v storžih je že na potu in prispe v Ljubljano začetkom tega tedna, zato se priporoča brzojavno naročilo. Žitni zavod bo

oddajal koruzo v storžih po 130 kron za 100 kg prosto nasuto v vagon, franko postaja Ljubljana. Naročniki naj navedejo točen naslov, pošto, bližnji brzojavni urad in železniško postajo.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani

priporoča:

Staroslovenska maša na čast sv. Cirila in Metoda za mešani zbor z orglami, zložil dr. Franc Kimovec, stolni kanonik, založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Part. 7 K., glasovi po 2 K. — Radostnim srcem in ponosom pozdravljamo Slovenci, kakor sploh vsi Jugoslovani to impozantno in velepomembno delo, katero je naš odlični skladatelj poklonil enemu prvih borcev za Jugoslavijo, vladiki dr. Jegliču, škofu ljubljanskemu. Ta krasna skladba je v cerkvenoglasbeni literaturi važnega zgodovinskega pomena, saj je prvi temelj razvoju staroslovenskega bogoslužja. Bog daj, da sv. Stolica to vprašanje ugodno reši, da se kmalu splošno vpelje staroslovensko bogoslužje, pri katerem bo ta veličastna maša prišla do viška in popolne veljave. Namenjena je seveda v prvi vrsti za slo-

vesne sv. maše. Poje se pa lahko tudi pri vsaki tihi sv. maši. V tem slučaju se v »Slavi« in »Veri« besedilo lahko skrajša, kakor je skladatelj označil na zadnji strani ovitka. Oblika partiture in glasov je zelo praktična in pregledna, ker je izredno velika, papir prav trpežen. Častita cerkvena predstojništva in gg. vodje cerkvenih zborov! Sezite po tem lepem delu in prične polagoma gojiti to mašo in pripravljati pevce še posebno na besedilo, da bomo na ugoden odlok, kadar pride iz Rima že pripravljeni in ne bomo v zadregi. Skladba se dobiva in naroča v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani priporoča cerkvenim zborom za majnik, birme in kanonične vizitacije: Foerster Anton op. 19. 12 Marijinih pesmi za mešani zbor. Part. K 3.60, glasovi po 80 vin. Gerbič Fr. op. 72. Slava nebeške Kraljice. 20 Marijinih pesmi za mešani zbor, solo in orgle. Part. 6 K, glasovi po K 1.20. Foerster Anton. 6 Marijinih pesmi za ženske ali moške glasove. Part. K 3.60, glasovi po 80 vin. Sattner p. Hugolin. 10 Marijinih pesmi za mešani zbor. Part. K 3.60, glasovi po 1 krono.

Premrl Stanko. Šmarnice 10 Marijinih pesmi za mešani zbor, deloma z orglami. Part. 3 K, glasovi po 60 vin. Hribar p. Angelik. Slava Brezmadežni II. natis uredil St. Premrl. Zbirka mešanih, moških in ženskih zborov (za Marijine družbe) K 2.40. Laharnar J. Šmarnične pesmi za mešani zbor. Part. K 2.60. Grum Anton. V ponižnosti klečimo in 5 Marijinih pesmi za mešani zbor. Izvod 2 kroni. Leban Janko. Cerkevne pesmi za mešani zbor. Part. K 2.80. V zbirki se nahaja tudi več Marijinih pesmi. Foerster Anton. Cantica sacra III. zv. za moške in ženske zборе. Izvod K 4.80. Grum Anton. Cerkevna pesmarica za Marijine družbe. (Za moške in ženske glasove.) Izvod 4 K. Faist Anton op. 18. Marijine pesmi za mešani zbor. Part. K 3.60, glasovi po 50 v. Sicherl Josip. Lavretanske litanije (takoimenovane semeniške) izvod 60 vin. Foerster Anton. op. 17. Lavretanske litanije za ljudsko petje, izvod 80 vin. Ferjančič Fr. Lavretanske litanije, izvod 60 vin. Foerster Anton. 3 ecce sacerdos magnus (2 za mešani zbor, 1 za moški zbor). Izvod K 1.20.

Lagodno odvajalno sredstvo, ki okrepi želodec in ne razdraži črevesa, so Fellerjeve tek tvorilne rabarbarske »Miza-kroglice«. 6 škatljic 9 K 50 v. Lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elzstrg št. 134. (Hrvaško). Več nego stotisoč zahvalnih pisem. Tudi za Fellerjev »Elzafid«, poznano bolečino tolažeče sredstvo. Omot in poština se računa posebej najceneje. Kdor naroči več ob enem, mnogo prihrani. (f)

Hša z lepim vrtom se prodaja v sredini mesta. Polzve se Trnovski pristan št. 4.

Iščem tudi z dvema posteljama, če mogoče s hrano. Ponudbe pod šifro »Napotnik« na upravo lista.

Dekle srednjih let, pošteno in zanesljivo išče službo kot kuharica, najraje v župnišče. Vajena je tudi gospodinjstva. Naslov pove uprava tega lista pod št. 2507.

Prodajo se: tri viseče svetilke za elektr. luč ali porolej, dekorat. krožnik, slike in drugi predmeti v Cigaletovi ul. št. 1. III. desno.

Prodaja se: ključavničarskega orodja. nekaj. Ogleđa se v četrtek od 5—6 v Slomškovi ulici št. 13. na dvorišču, levo.

Restavracija. Prešernova ulica št. 9 se priporoča v Ljubljani potujočemu občinstvu.

Nekaj koruze v manjših množinah za mlev in krmo ima oddati Fran Pogačnik, Dunajska c. št. 36.

Slamnike čisti in beli L. jugoslovanska tovarna za kemično čiščenje JOS. REICH, Ljubljana, Poljanski nasip 4. Podružnica: Selenburg, ul. 4. 12361

Delo ali poslovedja z dobrimi spravi- be k večji lesni trgovini. Ponudbe pod »Vesten 2498« na upravo »Slovenca«.

Opekarski mojster, izkušen, z večlet- ni službo k opekarni s strojnimi obrati. Ponudbe pod »Stalen 2497« na upravnštvo »Slovenca«.

Naročajte »Slovenca«!

Bog je vzel k sebi po kratki, mukopolni bolezni našega ljubljanskega sina, brata in svaka

IVANA KOVAČA

Pogreb ranjkega bo na Veliki četrtek ob 5 uri popol. iz Ravnikarjeve ulice št. 10. na pokopališče k sv. Križu. Prijateljem in znancem ga priporočamo v molitvah.

Ljubljana, 16. aprila 1919.

Rodbini Kovač in Holzl.

Zahvala.

Vsem, ki so se spomnili naše ljubljenske

čebelice

v času njene bolezni, ter nas tolažili ob njeni toliki prežgodnji smrti, srčna hvala!

Moravče, 15. aprila 1919.

Rodbini
Toman-Razinger.

Kupujem smrekov les, jelkov, hrastov okrogel ali rezan. Cene za les naložen v vagon naj se naznanijo na V. Scagne'tu, parna žaga za državnim kolodvorom, Ljubljana

Strojnik izkušen ključavničar dobi službo 1. junija pri trvdki Zabret & Komp., Britol pr. Kranju.

Kupi se kmelijsko posestvo z zidano manjšo hišo, stoječe v Vrbiški, Kamniški ali Preserški okolici. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Posestvo«.

Celir pisan, za srajce, večja množina, po ugodni ceni; cigarete-egiptovke. Kje, pove upravnštvo lista pod št. 2493.

Prodaja se, poceni blizu 300 žice in metrov bodeče. KAD za zelje v meri blizu 2 škafov. Več pri trvdki Sevedikt 1. drag. Prešernova ulica, Ljubljana. 12508

Iščem delavno dvojico, event. zakon- ska, za svoje posestvo v severni Bosni, nedaleč od Zagreba, ki se raz- meta na gospodarstvo, posebno vino- gradništvo. Za plačilo stanovanje z obilno oskrbo ter plača po dogovoru. Ponudbe naj se pošljejo na: Šerif, ži- vinozdravnik, Bosan. Dubica.

Otroški voziček se kupi. Ceniene po- nudbe na upravnštvo »Slovenca« pod št. 99.

Šivalne stroje, najboljše in fine do- bite pri L. Rebolj v Kranju. Dokler ne razprodam vse za- loge.

aravno malinovo in citronovo esenco in druge potrebščine za izdelavo do- vrh pokalic, kakor tudi 70% mali- novno fondant-esenco za aromatiziranje sanditov priporoča destilacija esence srečko Polnik, Ljubljana, Slomškova ulica 27. Istotam se kupijo sveži, čisti olupki oranž, kg 15— K. 2286

iščo se izkušen

upravitelj

slovenskega in nemškega jezika večš, za posestvo na spodnjem štajerskem. Nastop s 15. junijem ali še prej. Po- nudbe s priloženimi prepisi izpričeval se naj vpošljejo na naslov: ravnanje »AROL ERNST, Delniška družba pl- vovarna »UNION« v Ljubljani, kjer se naj blagoviti osebno predstaviti. 2502

Ing. dr. MIROSLAV KASAL oblašteno povr. eni. inženir

Specijelno stavbeno podjetje za betonske, železobetonske in vodne zgradbe.

Ljubljana, Hilšerjeva ulica št. 7.

izvršuje strokovno: Naprave za izrabo vodnih sil, vodne žage, elektrarne, betonske in železobetonske jezove, železo- betonske jezove, mostove, železobetonska tovarniška poslopja, skladišča, betonske rezervoarje, železobetonsko oporno zidovje in vse druge betonske in železobetonske konstrukcije. Prevzema v strokovno izvršitev vse načrte stavbeno inženerske stroke. Tehniška mnenja. — Zastopstvo strank v tehniških zadevah.

Na prodaj je:

zofa, porabna kot postelja, otroška po- stelja, častniški plašč, kratak častni- ski plašč s kožuhom, črn damski ko- stum (nov), damska spalna obleka, otroški plašč (Bordjacke). Naslov pove uprava Slovenca pod št. 2510.

Iščem za takoj večjo

LEPO SOBO

za dve osebi s hrano ali pa sobo in kuhinjo. Prispevek za hrano v naturalijah. — Ponudbe na: Dr. Rodre, Kočevje.

Večja množina DELAVCEV ter zanesljivih HLIPCEV se sprejme stalno, hrana in stanovanje v hiši ter perilo prosto pranja, plača po dogovoru. Cesta na Kodeljevo št. 8 Ljubljana.

Prodaja se 2510

indikaterska tabla

s 25 številkami za hotele. Polzve se v kavarni Krapš, Škofja ulica 12.

TRAVNIK

v Trnovskem predmestju

okrog 3 oralo se za letošnje košnje odda onemu, ki se zaveže proti plačilu dobavljati mleko. Natančnejša pojasnila v Františkanski ulici št. 8/1. 2514

Razpis.

Hotel SV. JANEZ ob Bohinjskem jezeru

se da z inventarjem za 8 do 14 sob urad v najem.

Natančna pojasnila se dobe pri ravnateljstvu državnih gozdov v Ljubljani, Valvazorjev trg št. 1, kjer se imajo vložiti ponudbe do 26. t. m. 2515

Loj

in vse odpadne maščobe kupuje po najvišjih dnevnih cenah tovarnica mila in sode Ignac FOČA, Kranj.

Strojnik in kurjač, izkušen ključav- ničar, ničar, zmožen električnih in drugih strojnih popra- vil in montaže, vešč slovenskega in nemškega jezika želi službe s 1. jun. ANTON VARŠEK, strojnik v Britofu, pošta Kranj.

Kupim takoj

1 ali 2 tovarna avtomobila

nova ali dobro ohranjena. Ponudbe prosijo se nujno na anončno pisarno

Blockner, zavod za oglaševanje Zagreb, Jurjevska ulica št. 31. Telefon 201—605.

Na Souvanovem posestvu na Volčjem po- toku so bile ukradene v noči od 8. na 9. t. m.

3 kompletne konjske opreme

(prsne opreme za težko vožnjo) in velika

plahta

2520

z napisom Franc Ksav. Souvan, Ljubljana. 300 K nagrade onemu, ki bi pripomogel k vrnitvi omenjenih predmetov. Even- tualni dopisi na grad Volčji potok.

Za takojšnji nastop se išče izurjen

klepar.

Reflektanti naj se obrnejo na »Kranjsko tovarnico željezne i bravarске robe v Kamniku«. 2517

Hotel TRIGLAV

2516

na Bledu

zopet otvorjen.

Za toplu in mrzla jedila ter iz- borno pijačo je poskrbljeno.

Oddajam na debelo in na drobno

rum slivovko namizno olje

po najnižjih cenah. IVAN PERDAN v Ljubljani.

Danes nenadomestljivo perilo se štedi samo z

vporabo mila znamke **Srna**

Tovarna mila in sode Ig. Fock, Kranj.

Poskusni zavoj s 4½ kg vsebine.

„KINTA“ karbidne svetilke

najnovejšega sestava, fino emajlirane, enostavne, ter popolnoma nenevarne razpošilja po poštne povzetju za ceno 32 K, poština posebej.

Glavno zastopstvo KINTA svetilk, Ljubljana, Dunajska c. 12.

Telegrami: KINTA Ljubljana.

Pšenico, oves, koruzo in ječmen

prodaja samo na cele vagone od postaje Sisak za takoj

veletrgovina z žitom in deželimi pridelki

FRANC WEISS, SISAK.

Ustanovljeno leta 1881. — Ustanovljeno leta 1881.

Prodaja raznovrsnega pohištva

pod roko v skladišču »BALKAN«, od danes naprej vsak dan.